

„Értetek, veletek – avagy az Érzékeny Egyetem” Konferencia 2015. október 20.

Tisztelt Megjelentek, kedves Érdeklődők!

Köszönöm a megtisztelő hívást, a megelőlegezett figyelmet. A Pécsi Tudományegyetem életének morzsányi ismertségű szakmai tevékenysége rendezett bennünket a Varga Damján Konferencia terembe.

A feladat nyilván kettős:

számot adni az elvégzett munkáról,

megtervezni a méltó folytatást.

Természetesen a kezdetekről illene beszélnem. Fellapoztam a mérhetetlen sok dokumentumot, válogattam és döbbenet éreztem, hogy csak apróságok felvillantására lesz lehetőség a Janus Pannonius Tudományegyetem életéből. Egy- egy bekezdés új és új feladatot tartalmaz.

Majd a jövő dokumentumelemzői, neveléstörténeti kutatói feladata lehet az alapos értékelés.

Janus Pannonius idézete kering körülöttem:

„Értékes dolgok nem támadnak soha könnyen, nem születik nagyság csak kínzó áldozatokból.”

Igyekszem az értékekre koncentrálni, hiszen az örömteli munka elmosza a problémák, nehézségek emlékét.

Az Országgyűlés elfogadta a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényt.

Majd az Országgyűlés 100/1999. (XII. 10.) OGY határozattal elfogadta az Országos Fogyatékosügyi Programot.

A Felsőoktatási Fogyatékosügyi Bizottság államtitkárságokkal és más minisztériumokkal együtt végezte munkáját.

A koordinátorok munkájára vonatkozóan nem volt egységes, elfogadott elképzelés. Kezdetben minden ésszerű kezdeményezés elfogadható volt.

1998 novemberében a felsőoktatással foglalkozó minisztériumi szakértők országos mérésben a rektorok, dékánok, intézet- és tanszékvezetők információira támaszkodva felmérték magyar felsőoktatási intézményeinek fogadóképességét a középiskolákból sikerrel felvételiző, valamilyen fogyatékossgal élő fiatalok ügyében. Kérdés: Lehetséges-e az oktatási egységekben megfelelő körülményeket biztosítani tanulásukhoz, sikeres diplomázásukhoz?

Az utólag kezembe került nyomtatványok azt jelezték, hogy nem minden Kar vállalta volna fogyatékos hallgató képzését.

1999. október 4.-re a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola tanszékvezető főiskolai tanára - Dr. Csányi Yvonne - minden felsőoktatási intézményre kiterjedően, a fogyatékossgügyi koordinátorok felkérését követően konferenciát szervezett. (Hivatkozott ügyirat: O-37.793/1998)

1999. december 7-10. A Student Service Egyesület DEConf '99 "Fogyatékosok a Felsőoktatásban" címmel nemzetközi konferenciát hívott össze. Itt ismerték meg a már világszerte működő segítő tevékenységet a felsőoktatásban frissen felkért koordinátorok, az érdeklődő hallgatók, szüleik, felvételre jelentkező fogyatékos hallgatók.

Az imént bemutatott konferenciák adták az origót a Janus Pannonius Tudományegyetemen kezdődő fogyatékos ügyi programhoz. Tisztázandó volt:

- melyek a fogyatékossgai területek (ebben az egészségügy és az oktatásügy ma sem egybevágó),
- sértés nélkül hogyan lehet nevezni a fogyatékkal élő, sérült, rokkant, stb. jelzőkkel illetett hallgatók csoportját (ez ma is változó, vitatott),
- hogyan lehet felderíteni a hallgatók több tízezres tömegéből, ki jogosult regisztrációra, segítségre, kivételes elbánásra.

Kiemelt probléma volt:

- a regisztrálandó hallgatók adatainak kezelése, személyiségi jogaik biztosítása.
- hol legyen a tanulmányi és egyéb problémák kezelésének helye,
- milyen feltételei vannak - a Pécsset bevezetett elnevezéssel -, „sajátos képzési igényű” hallgatók tanulmányi ügyei intézésének?

2000-ben 13 főről növekedésnek indult a támogatásra jogosult hallgatók létszáma. Ma már talán tréfásnak tűnik, hogy volt hallgató, akit percekig követtem az egyetem folyosóján, mert feltételeztem, hogy segítségünk javítana a helyzetén. Mint kiderült, a fogyatékos programba jelentkezést azért nem kockáztatta, hátha ez hátrányt eredményez számára. (Súlyos mozgássérült volt.)

2002 tavaszán, a Pécsi Egyetemi Napok ideje alatt rendeztük az I. Fogyatékos Egyetemisták és Főiskolások Országos Találkozóját. A résztvevő fogyatékkal élő hallgatók, kísérők és szülei vettek részt a tanácskozáson. A rendezvény összehívásában egy reggeli magazin műsorban Barabás Éva szerkesztő asszony nyújtott hatékony segítséget. A PTE egyetemi segítői önkéntes hallgatók voltak. Itt tárgyaltuk meg részletesen az OM 29/2002. (V. 17.) rendeletét: „A fogyatékos hallgatók tanulmányainak folytatásához szükséges esélyegyenlőséget biztosító feltételekről”.

Az egyetemi Karok sajátosságai jelentősen különböztek. Ezért csaknem minden karon, az elsőévesek szeptemberi tájékoztatásán a koordinátornak alkalma nyílt a fogyatékos ügyi program bemutatására, mely során önkéntes segítők toborzása is megtörtént. Itt - a regisztrált hallgatók segítségével összeállított - ADATLAP kitöltése, dokumentumok csatolása után újabb sajátos képzési igényű hallgatók csatlakoztak a programhoz. Az ADATLAP használatára más felsőoktatási intézmények is engedélyt kértek tőlünk.

A Tanulmányi Osztályok vezetői, dolgozói számára sokszorosítottuk a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola fogyatékos hallgatók esélyegyenlőségéért készített segédanyagát, majd ugyanezen dokumentum a karok, intézetek, tanszékek számára is elérhető lett.

A program első éveiben a Gazdasági Hivatal munkatársainak a sajátos képzési igényű hallgatói számára juttatott emelt szintű normatíva feldolgozása terhet jelentett, a koordinátor a mindig új és új hivatali munkatárssal kezdte előlről az ügyek szabályos bonyolítását, közben a rendeletek is módosultak.

Gyorsan kiderült, hogy gazdaságosabb egy központban tárolt speciális taneszköz-kölcsönzés bevezetése, mert a hallgatók számára minisztériumi forrásból származó normatíva felhasználása így eredményesebb. Ezt a szervezeti formát néhány egyetem átvette.

Pedagógiai tanszéki szobánkat kinőttük. Két, addig raktárként számon tartott helyiség közül választhattam. Jó pár évvel később épült a mostani, kényelmesebb Támogató Szolgálat épületrésze.

A Konferenciák hatására kiváló szakmai együttműködések forrták ki magukat a hasonló, egyre nagyobb létszámot ellátó egyetemek koordinátoraival. A gazdag tapasztalatok miatt mentori felkéréseket kaptunk más felsőoktatási intézmények koordinátorai segítségével. Az Oktatási Minisztérium mellett Fogyatékosügyi Tanácsadó Testület alakult a mentorálást is végző koordinátorokkal. (Az érvényes Felsőoktatási Törvény fogyatékkal élő hallgatóira vonatkozó rész megfogalmazásában tevékenyen vettünk részt.)

Hallgatóink – megtapasztalva a befogadó légkört – sajátos nevelési igényű volt diáktársaikat hívták a Pécsi Tudományegyetemre. Talán ennek is köszönhető, hogy pár éven belül jelentősen megnövekedett a regisztrációt vállaló jelentkezők létszáma.

A kollégiumainkban is készség mutatkozott mozgássérültek elhelyezésére. Emiatt épület átalakítások zajlottak. Szintenként befogadó, segítő közösségek alakultak.

Lassan érkeztek a hírek, hogy az oktatók egy része rugalmasan teljesíthetővé alakítja a sajátos képzési igényű hallgatók számára egyes tantárgyak tematikájának követelményeit; néhányan vállalják a fogadó órákon túli korrepetálást, betegség miatt elmaradt dolgozat új időpontban megíratását. A kevésbé rugalmas kollégák számára a már említett Bárczi segédanyagot újból elérhetővé tettük.

Nagy számban érkeztek 2003 után a diszlexia, diszgráfia, később a diszkalkulia tünetegyüttese miatt akadályozott hallgatók, emiatt a nyelvtanulás is előtérbe került. Továbbképzésünkön idegen nyelvi lektorátuson dolgozó nyelvtanárok, idegennyelv szakos hallgatók is részt vettek. Szükséges lett volna logopédus segítsége, de Pécsen vállalkozó nem volt. Súlyos beszédhibás, dadogó mindig akad, ez néha a diploma megszerzését is akadályozhatja. Szembesültünk olyan esettel, hogy pályamódosítást csak a képzés végén javasoltak az érintett hallgatónak.

Mentális problémákkal küzdő fiatalok számára képzett, gyakorlott segítőket kerestünk. Gergely Niki mestere volt a nehéz problémákkal küzdő hallgatók lelki gondozásának.

Felvettük a kapcsolatot az Egyetemi Lelkészséggel, így a megkezdett hitélet gyakorlása sem szakadt meg.

Sok gondot okozott az akadálymentesítés. Dr. Perényi László és mérnöktársai szakmai szempontból példászerű megoldásokkal, tervekkel, tanácsokkal segítettek.

Az akadálymentesítési pályázatokkal nem volt ekkora szerencsénk, így mozgássérültek számára akadály maradt több épület, esetenként csak részfeladatok teljesültek. Kéréseink ellenére ma sem egészítették ki a Paulus étterem oldalát kapaszkodóval, a használatban gyakran kagylósan kitörnek a lépcsők. Mozcásérültek számára készültek ugyan mosdók, de nem mind használható. A Rókus utcai épület használata kerekcsészes számára nem megoldott. (A lépcsőjáró ellenére...)

A fogyatékosügyi program kezdetén is voltak kulturális események, ahová hallgatók eljuthattak, de ez a Támogató Szolgálat működése által könnyebben oldható meg. Köszönet illeti a Támogató Szolgálat munkatársait, akik idejüket, erejüket, egészségüket áldozták rászoruló hallgatóink szabadidős tevékenysége érdekében.

Statisztikáinkat, melyek félévente esedékesek és részletes pénzügyi elszámoláshoz szükségesek (régén OM, most EMMI), a hallgatók adatainak feldolgozásához, szakdolgozatok képi, nyomdai előkészítéséhez sok esetben csak Piczkó Levente informatikus szakértő munkája árán tudtuk elkészíteni. A táblázatokat Montag Brigi töltötte meg hiteles adatokkal.

Akadálymentes honlap nem készült el sok évig, ez nagy adósság a koordinátori munkámban.

A sajtóban a fogyatékoság problémája sokáig megmaradt a naptári évek végének elszámolási időszakára. Tapasztalataim szerint a Dunántúli Napló, helyi újságok (Pl. Mohács), Mária Rádió, Pécsi Televízió, UNIV TV december elején keresték a fogyatékosággal kapcsolatos témákat, személyeket. Tudjuk, ez napjainkban megváltozott.

A Hallgatói Önkormányzat a testület összetételéből fakadóan változóan reagált a felmerülő problémákra. Jó volt az esélyünk, ha az elnök is sajátos képzési igényű volt.

A sajátos képzési igényű hallgatók integrálása, inklúziója folyamatosan történik. Nehezebb feladat a követés a diploma kiadása után.

A koordinátorra váró elméleti tevékenységben Hoffmann Judit és Vannay Aladárné, a szervezői munka modellálásában Dr. Berényi András és Dr. Szenes Márta álltak mellettem. Hálás köszönet érte.

A Támogató Szolgálat megalapításában Kővári János, Szép Sándor munkája adta az ötletet, a biztos alapot.

Én kedveltem a sokszínű, mindig más oldalát mutató koordinátori tevékenységet, kívánom, hogy Csaba is örömét lelje benne!

A Támogató Szolgálatban dolgozó segítő testületnek szívből gratulálok és további sikeres munkát kívánok!

Adonyiné dr. Gábori Mária